

Q Vriendenkring

*Maandblad van de Nederlandse Quakers.
Het Religieus Genootschap der Vrienden
94^e Jaargang, nr. 6 juni 2023*

*Van 12 to 14 mei kwamen de Nederlandse Quakers bijeen in het Natuurvriendenhuis
'De Bosbeek' in de bossen tussen Renkum en Bennekom.*

De Vriendenkring

ISSN: 0167 – 3807

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Abonnementsprijs: Nederl.: **€30,00 per jaar**

Europa en Wereldwijd **€75,00 per jaar**

Email abonnement (PDF) €5,00 per jaar

Deze Vriendenkring is gedrukt op milieuvriendelijk papier met deze drie certificaten

Het gebeurt helaas weleens dat abonnees vergeten te betalen. Maak daarom van de betaling van het abonnement een periodieke overmaking.

Bankrekening: **NL65 TRIO 0212 3772 64**

t.n.v. Quakers met vermelding van 'Abonnement De Vrienden-kring'.

Voor buitenland: (BIC) TRIONL2U. Nieuwe abonnees, adreswijzigingen en betalingen email: vriendenkringredactie@gmail.com

Redactieleden:

Eindredactie: Sytse Tjallingii, Van Nispensingel 5, 8016 LM, Zwolle, tel. 038-4608461 / 06-40030923.

Email: vriendenkringredactie@gmail.com,

Schrijver: Hylkia Nieuwerth

Redactielid: Els Ramaker

Correctie: Hylkia, Els en Frieda Oudakker.

Voor abonnees met gezichts- of leesproblemen was er een gesproken versie van De Vriendenkring. Als je hier behoefte aan hebt neem dan contact op met de redactie.

Kopij voor De Vriendenkring is heel erg welkom voor de 15^e van iedere maand! (Tenzij anders afgesproken).

De Vriendenkring staat in kleur op de website, waar je nog een schat aan aanvullende en actuele informatie over de Quakers vindt. Bezoek daarom geregeld de Quaker website: www.Quakers.nu

De Nederlandse Quakers hebben, naast de website quakers.nu (waarop de Vriendenkring te vinden is), een Facebookpagina “Quakers Nederlandse Jaarvergadering” voor berichten en een besloten Facebookgroep “Nederlandse Jaarvergadering” voor onderling gesprek, ook met Vriendenkring-abonnees. Lid word je met de betreffende knop op facebook.com/groups/820840817925912

Inhoud

De Grensbijeenkomst.....	3
Van de redactie	4
Quakers kennen geen hiërarchie;	5
Where I sit is holy.....	6
Zendbrief	7
Collecte voor Quaker Huis Moskou.....	10
De Algemene Vergadering, impressie	11
Grof onrecht hard aanklaarten	14
Impressie van de Algemene Vergadering	15
Voor jezelf en de wereld zorgen	17
Communicatie-Workshops in Bethlehem en Ramallah.	20
Vredes-trainingen opzetten	24
Milieukwesties aanpakken als een spirituele gemeenschap	26
Stop de Wereld Wapenhandel!.....	28
Stop de oorlog: onderhandel	29
Rebelleren voor het leven	30
Boekenkast van Jan de Hartog	32
Gertrude en Aafke: niet toekijken langs de zijlijn	33
Kan een moslim quaker worden!	35
Vrienden in het hele land	36
Waar zijn Quakerbijeenkomsten?	37
Foto's Algemene Vergadering.....	38

De Grensbijeenkomst

De grensbijeenkomst van Quakers uit Duitsland, Frankrijk, België en Nederland wordt dit jaar gehouden op 8, 9 en 10 september in het Nivonhuis in Heerlen. Het thema is 'Climate Justice', klimaatrechtvaardigheid.

NIVON-huis Heerlen

Van de redactie

Het thema van onze algemene vergadering was Ubuntu en klimaatrechtvaardigheid. In enkele afleveringen van de Vriendenkring waren er al artikelen over Ubuntu. ‘Ik ben omdat wij zijn’

Het roept heel wat herinneringen op aan onze tijd in Mozambique en de reizen door Afrika. De vele ontmoetingen met vriendelijke Afrikanen, de gastvrijheid, het zingen en dansen, het delen van het familiegevoel. Wat hebben wij met ons gezin, met opgroeiende kinderen, een geweldig gevoel van verbondenheid gehad in onze tijd in Afrika. We bezochten op het platteland bijvoorbeeld twee traditionele genezers, die met hun voorouders contact legden samen met ons. Ik werkte op een landbouwschool en we bezochten in de provincie Inhambane de ouders van één van onze leerlingen ver weg van de stad. We voelden die sterke verbondenheid die de kern van Ubuntu is.

De desastreuze gevolgen van de klimaat opwarming slaan hoe langer hoe meer toe, het hardste in arme landen buiten Europa en Noord Amerika. Nu wordt het echt overduidelijk dat het er op aan komt om echt zelf alles te doen om privé en samen in verbondenheid onze consumptie te verkleinen en ons aandeel in de klimaatopwarming te minimaliseren. Het zit diep in onze cultuur om te (over)consumeren en steeds meer privé bezit te veroveren te koste van anderen en de natuur. De grote bedrijven, kunnen alleen bestaan zolang wij er aan meewerken. Dus wat kunnen we doen, welke acties ondernemen we? Straten blokkeren, demonstreren, rechtszaken beginnen, contact maken met anderen, schrijven, praten. Ubuntu is hier belangrijk, niet het demoniseren van anderen maar echt verbinden. Dan pas gaan we onze grote industrieën en de industriële grootschalige veeteelt en zuivelproductie sterk terug dringen. Ieder zoekt hierin zijn eigen opdracht. Het boek van Rozemarijn van 't Einde, dat in deze Vriendenkring besproken wordt, is heel relevant. Het laat zien dat zij een heel sterke bewogenheid heeft die ik ook zie bij de eerste Quakers. Zij kwamen soms in de gevangenis of werden zelfs gedood door ophanging. Ook nu is er weer die sterke bewogenheid tegen onrecht bij sommigen die moedig in opstand komen tegen de bestaande vernietigende systemen. Als we deze klimaatramp samen rigoureuus aanpakken dan is er ook meer rechtvaardigheid! Er is een eerlijker verdeling van de middelen en gevoel van verbondenheid met die mensen die nu de ellende van de opwarming ondervinden. Mens zijn in verbinding met onze diepste bronnen wordt weer ons eerste doel. We verminderen bezit en macht. De grote vluchtelingen stromen komen tot stilstand omdat het thuis goed is. Er komen minder conflicten, er komt meer verbinding, meer Ubuntu.

Ik wens je veel inspiratie bij het lezen van de vele artikelen die hiermee te maken hebben. Sytse Tjallingii (redactie)

*Quakers kennen geen hiërarchie;
de geest kan door iedereen spreken.*

uit: Quaker eigenaardigheden, door Erik Dries

*Why should any man have power over
any other man's faith, seeing Christ
Himself is the author of it?*

**Waarom zou enig mens macht hebben over het geloof van
een ander, aangezien Christus Zelf er de auteur van is?**

George Fox, 12 februari 1670

Where I sit is holy

Een lied van the first nations in Amerika, ingebracht door Marlies Tjallingii

Op vrijdagavond luisteren we naar het lied: "Where I sit is holy". Dat lied past helemaal in ons thema van Ubuntu en Duurzaamheid. Je kunt het lied in verschillende versies op internet vinden en beluisteren. Bijv. Sarva Antah die dit heel rustig en bezielend zingt.

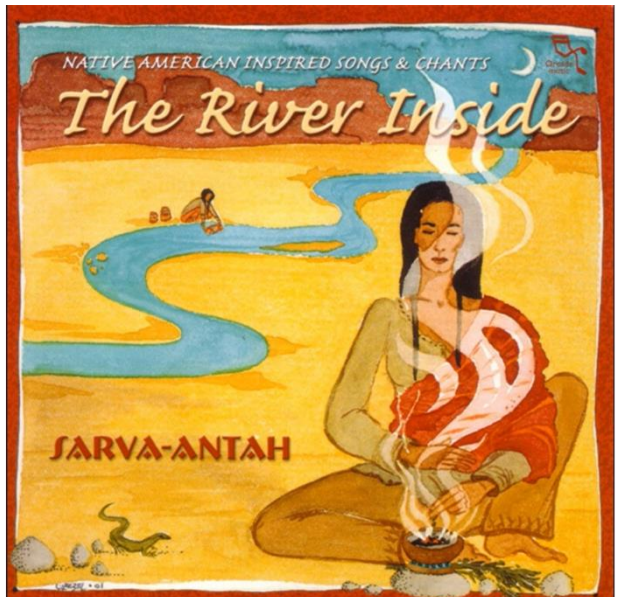
(<https://www.youtube.com/watch?v=g44iKVuUisE>)

*Where I sit is holy,
Holy is this ground
Forests, mountains rivers
Listen to the sound
Great spirit, circle all around me*

*Where we live is holy
Body mind and soul
Loving, living, healing
Making this world whole
Great spirit circle all around us.*

Waar ik zit is heilig, heilig
is de grond
Bossen, bergen, rivieren
Luister naar de klank
Grote Geest, cirkel om mij
heen

Waar we leven is heilig, li-
chaam, geest en ziel
Lief hebben, geven en gene-
zen,
maken deze wereld heel
Grote Geest cirkel om ons
heen.

Zendbrief

van de Nederlandse Jaarvergadering van het Religieus Genootschap der Vrienden, bijeen van 12 tot 14 mei 2023.

Lieve Vrienden Wereldwijd

Wij zijn weer bijeen geweest in het Natuurvriendenhuis de Bosbeek te Bennekom met 54 Vrienden, onder wie een aantal kinderen en gasten van andere jaarvergaderingen. (Belgische en Luxemburgse Jaarvergadering, Ierse Jaarvergadering en de Duitse Jaarvergadering).

Het is de eerste keer in vier jaar dat we bijeen kwamen, nu de dreiging van corona voorbij is.

Het was fijn om weer bij elkaar aan tafel te kunnen zitten en soep en broodjes met hagelslag te delen.

Wat een geweldig voorrecht om op deze bosrijke plek met ontluikende bomen en vogelgeluiden bij elkaar te zijn.

Op onze wandelingen hebben we genoten van de warmte van de zon en het licht op de bladeren en het spel van de schaduwen.

Ons thema was “Ubuntu en Duurzaamheid”, als voorbereiding op het thema van de Wereldconferentie 2024 in Zuid Afrika.

Tijdens de Zakenvergadering hebben we ons gebogen over onze financiën en over de vraag of we eventueel professionele hulp in moeten schakelen om onze taken te verlichten. We willen in de nabije toekomst een visie ontwikkelen over wat we met onze bezittingen doen.

Ook hebben we nagedacht over een vereenvoudiging van onze organisatie structuur. Ook hierin hopen we de komende tijd stappen te zetten. Hierbij voelen we ons geïnspireerd door de ervaringen van de Vrienden in Zwitserland en België.

We keken naar een gesprek tussen Lynn Finnegan (uit Ierland) en Kees Nieuwerth. Het onderwerp was: Hoe verhouden we ons tot de dreigingen van de klimaatveranderingen en de invloed daarvan op de schepping. Lynn haalde een citaat van Rumi aan: Er zijn duizenden manieren om te knielen en de aarde te kussen. Dat betekent dat ieder met hun eigen talenten een bijdrage kan leveren.

Lynn deed een onderzoek naar de hoop en wanhoop binnen de milieu beweging. Haar laatste vraag aan Kees was, waar hij de kracht uit haalt en waar hij dankbaar voor is. Dat is een vraag aan ons allemaal.

Na dit gesprek werden we meegenomen in de presentatie van Mieke van Opheusden, waarin ze vertelde over haar ervaringen met acties voor behoud van de schepping. Ze heeft benadrukt hoe groot het belang is om in verzet te komen. Het tegenhouden van een kolentrein door op de rails te gaan zitten en dan gearresteerd te worden. Ze vertelde ook over de acties bij de bruinkool mijnen in Lützerath, Duitsland. Als een mes gezet in moeder aarde. Mieke liet ons haar angst, boosheid en verdriet voelen, over hoe wij als mensheid de schepping vernietigen. Daarin is rouwen een belangrijk proces, als we niet rouwen stompem we af. Dit rouwen is te groot voor een mens alleen, daar heb je de gemeenschap voor nodig. Ze eindigde met haar bronnen van kracht, zoals dankbaarheid voor wat we nog hebben, het zijn in de natuur, het vieren van het leven. Ze nodigde ons uit om stil te zijn en ons af te vragen: “Wat wordt er van mij gevraagd?”

De kinderen hebben heerlijk genoten van het zijn en spelen in het bos. Zondag hebben de kinderen geoefend in hoe het is om te leven als een natuervolk in het bos, onder begeleiding van Wietske, die speciaal uitgenodigd was om de kinderen te begeleiden in deze ervaring.

We sloten het weekend af met onze Wijdingssamenkomst, die ook via zoom werd uitgezonden.

De kinderen hebben genoten van het spelen in het bos, bouwen een hut als natuervolk.

Een lied dat ons inspireerde was:

1. I've got peace like a riv - er, I've got peace like a riv - er,
I've got peace like a riv - er in my soul. I've got
peace like a riv - er, I've got peace like a riv - er,
I've got peace like a riv - er in my soul.

2. I've got strength like a mountain in my soul

3. I've got love like a fountain in my soul.

Met warme Vrienden-
groeten

Peter Spreij (Schrijver
van de Nederlandse Jaar-
vergadering)

Berichtje van één van de deelnemers:

Het was toch wel zo'n heerlijk weekend!!...dat we iedereen weer eens konden zien én spreken!!...en dat het zonnetje ook nog eens zo lekker scheen!!...Wat hebben we het goed gehad samen!!...

Collecte voor Quaker Huis Moskou

Door de redactie, bron: friendshousemoscow.org

Friends House Moscow

SUPPORTING QUAKER WORK IN RUSSIA

Op de Algemene Vergadering werd een collecte gehouden voor Friends House Moskou. Was je niet op de AV en zou je toch iets willen overmaken dan kun je dat doen op: *NL94 TRIO 0338 4113 64*. t.n.v. *Quaker Hulpfonds*

Twee van hun actuele projecten:

Boeken voor kinderen van vluchtelingen in Estland:

Een nieuw project in Estland betreft de aankoop van boeken in het Ests (plus enkele in het Russisch) en gebruikte computers voor vluchtelingenkinderen die uit Oekraïne zijn aangekomen. Het doel is om hen te helpen de Estse taal te leren en te integreren met de lokale kinderen.

Gehoopt wordt dat kennis van de lokale taal en de beschikbaarheid van informatie een snellere integratie in de samenleving mogelijk maken en de psychologische stress na het oorlogstrauma verminderen. Het project is van plan om 300-400 boeken en 15-20 computers aan te schaffen voor kinderen tussen 7 en 18 jaar.

Even divers is een opwindend project dat in 2020 begon in de Kaluga-regio ten zuidwesten van Moskou. Hier namen tien scholen op zich om meer dan 700 buitenlandse kinderen te ondersteunen zodat ze in een veilige en gastvrije omgeving kunnen leren.

Het project is nu uitgebreid met scholen in Novosibirsk (in Siberië, meer dan 2000 mijl ten oosten van Kaluga). Hier is het project voorbereid voor nog eens tien scholen, met 600 kinderen.

Veel scholen hebben geen geschikte boeken of ander materiaal om Russisch als vreemde taal te leren. De dertig leraren die deelnemen aan het Kaluga project hebben meer dan 350 boeken en bordspellen ontvangen die activiteiten zoals naschoolse Russische lessen zullen ondersteunen.

De Algemene Vergadering, impressie

Irene Peters

We hadden, vanwege corona, elkaar lang niet meer gezien, maar nu kon het weer en op 12 mei reden we naar het Natuurvriendenhuis De Bosbeek, dat, zoals jullie weten, midden in het bos ligt.

Het was een prachtige lentedag, en dat is het hele weekend zo gebleven. Alleen al de reis er naar toe was een feest: al die verschillende tinten groen van het bos. Het gezang van de vogels om ons heen was prachtig. Dat is me het hele weekend bijgebleven. Wij begonnen het weekend ook met zingen; heerlijk, fijn om te doen. Tegelijk maakt het dat er direct onderling contact was.

Tussen de liederen door ving ik een gesprek op, dat me zeer interesseerde. Dit naar aanleiding van de boeken van de boswachter, Peter Wohlleben, die beschrijft, dat bomen wel degelijk gevoel hebben. Ze communiceren onderling via de wortels en schimmels, die zich daar bevinden. Door dit te lezen ben ik heel anders naar bomen gaan kijken, en heb enorm respect voor deze wezens, die al zoveel langer op aarde zijn dan de mens. Ze bereiken een veel hogere leeftijd dan de mens. Ze geven ons zuurstof, troost en ook schaduw in de hitte, en zoveel meer. Wat ze voor de vogels betekenen, de eekhoorns, talloze insecten, en wat al niet meer. Ik zit graag onder een boom. Natuurvolkeren doen dat volgens mij nog steeds. Vergeet niet dat onze eigen voorouders...en sommige Quakers .dat ook deden. We zijn het contact met de natuur nogal kwijt geraakt.

Het thema van het weekend was Ubuntu. Het contact met de natuur daar gaat Ubuntu ook over. Er is een boek verschenen, wat rond gestuurd zal worden binnen de Nederlandse Quakergemeenschap (Dank je, Hennie). De titel is 'Op zoek naar Ubuntu' door Annette Nobuntu Mul, die in Zuid-Afrika gereisd heeft. Ubuntu is een Afrikaans begrip, dat volkomen haaks staat op

de ideeën van onze westerse maatschappij. Bisschop Tutu heeft erover gesproken. Het is te veelomvattend om even in een artikel te verwerken, dus ik geef een paar punten:

Dus niet; 'ikke-ikke-ikke en de rest kan stikken', maar: 'Ik ben een druppeltje in de oceaan en tegelijk de hele oceaan'. Het is deelgeven in plaats van deelnemen. Het is niet: 'wat zit er in voor mij? Maar: 'wat is mijn bijdrage aan het samen zijn?' Wij zeggen; 'ik denk, dus ik besta.' Ubuntu zegt: 'ik ben, omdat wij zijn.' Tutu voegt toe: 'wij zijn, omdat de Aarde IS'.

Een en ander werd besproken in basisgroepen, met drie vragen, maar we zijn in mijn basisgroep blijven steken bij de eerste vraag. Met de verzuchting, dat het allemaal nog niet zo simpel is. In Nederland zijn er enorme verschillen met weinig verbinding naar elkaar. Maar toch.... Op kleinere schaal is het hier ook. Op het platteland, is mijn ervaring bijvoorbeeld in de Achterhoek en ook in Drenthe en, wie weet waar nog meer bestaat zoets als noaberschap. Dat wijst toch al in die richting. Ik weet nog goed, dat mijn vader, als schoolhoofd in een buurtschap, moest helpen om een kalf uit een koe te trekken en met het Volksfeest moest mijn moeder grote pannen met koffie klaar maken voor de boeren.

Goede gesprekken, stiltes, humor

Wat was er nog meer dit Quakerweekend? Zon, goede gesprekken, fijne Stiltes en...humor..... Dat moesten we vaker toepassen. Ik wist niet, dat Kees zo grappig kon zijn, en dat werd ook duidelijk gewaardeerd. Jammer, dat ik de bijdrage van de kinderen niet heb kunnen volgen. Dat ging over leven in de natuur, als natuurlief. Fijn, dat er buitenlandse gasten waren o.a. uit België. Ik heb een tijdje gepraat met Stefanie --uit Gent-- en heb o.a. gevraagd naar die vluchtelingen, die in Brussel in het park moeten slapen. Er is intussen opvang voor die mensen geregeld, waar ze 6 weken kunnen blijven.

Ik, en dus wij allemaal, zijn zeer welkom in het Quakerhuis in Brussel, waar ik vaak geweest ben.

Toen kwam het verhaal van Mieke van Opheusden over duurzaamheid. Het sloeg bij mij in als een bom. Zoveel verdriet, zoveel pijn! Wat doen we Moeder Aarde --en onszelf-- aan? Zo af en toe staan er in ons Genootschap mensen op, die doen me denken aan de eerste Quakers. Ik denk aan Frits ter Kuile, aan Renke Meuwissen en nu Mieke weer. Natuurlijk worden zaken dan wat zwart-wit gesteld, maar zo schep je ook duidelijkheid. Mijn eerste reactie op het verhaal van Mieke was verwarring. En even daarna had ik even zoiets van: ben ik dan zo afgestompt? Die reactie van mij was wel wat emotioneel.

Tenslotte: lees ook het Klimaatboek van Gretha Thunberg! We zien om ons heen, dat de Aarde in een snel tempo kapot gemaakt wordt door een groot roofdier, de mens.

Maar.....als ik om me heen kijk..... ik zag in een tropische plantenkas, dat een sterke plant gewoon door het glas van zijn behuizing heen groeide; ik zag zoveel boomstronken, of gewoon stukken hout, wat dood leek en dan toch.....daar zie ik op een gegeven moment een takje aan groeien, met daaraan een blaadje en het begint weer van voren af aan. Wij maken Moeder Aarde kapot, maar ze herstelt zich ook weer.....en je weet ook wel, dat tussen het asfalt vaak kleine, nietige bloemetjes bloeien, maar zó mooi, zo inspirerend, , Wie gaat het winnen?

Daarna kwam de meer beschouwende kant van Mieke naar buiten, waar o.a. het woord dankbaarheid weerklonk. Ik ben heel benieuwd, hoe de Dorothy leefgemeenschap van haar zich gaat ontwikkelen. Het was fijn om op het eind nog even het bos in te lopen, te gaan zitten, alleen maar kijken en naar het zingen van de vogels te luisteren.

Er valt nog zo veel meer te vertellen, maar dat doe ik niet. Ik wil nog wel even kwijt, dat ik de presentatie van Sytse en Marlies over hun project in het Midden-Oosten heel boeiend vond en leuk uitgebeeld.

Mieke deelt haar 'concern'

Grof onrecht hard aankaarten

Door Jethro Zevenbergen

Tijdens de Wijdingssamenkomst van onze afgelopen Algemene Vergadering, gaf ik een bijdrage. Het is niet helemaal een letterlijke weergave: ik heb op dat moment vanuit de Geest gesproken, en ik herinner mij niet voluit mijn letterlijke woorden. Maar wel de geest van mijn gedachten op dat moment - dat is goed genoeg.

Martin Luther King heeft ooit gezegd: "Je moet je naasten liefhebben. Maar je hoeft hen niet aardig te vinden." (You have to love your enemies. But you don't have to like them). Wij hebben eerder de bijdragen van Kees Nieuwerth en Mieke van Opheusden gehoord, die ons beiden oproepen om ons harder en serieuzer in te zetten voor

ecologische rechtvaardigheid (Ecojustice), ook als dat betekent dat we een harde confrontatie en ook conflict moeten aangaan met diegenen die dat alsmaar in de weg zitten. Soms zijn Quakers al te lief en al te zachtaardig. Quakers zijn vaak al te zeer conflict vermijdend en laten ze juist daardoor grof onrecht voortbestaan. Dat moeten wij niet zijn: onze plicht is om grof onrecht wel aan te kaarten - ook als dat helaas conflict oplevert. Wie grof onrecht niet aankaat, is in feite medeplichtig aan het voortbestaan ervan.

Maar Quakers zijn wel erg conflict vermijdend, we proberen alle conflicten op te lossen door lief, mild en aardig te zijn. Ook dat is een valkuil, die conflicten niet echt oplost. Een valkuil die vermeden moet worden. De enige echte oplossing komt door het conflict wel aan te gaan - met alle geweldloze middelen die we hebben. Al te lief, al te zacht, al te aardig zijn - lost het conflict niet op, dat laat het conflict ongehinderd voortbestaan.

Ik wens dan ook dat wij als Quakers eens wat minder lief, mild of aardig worden - en niet in deze valkuil trappen. Er is zoiets als heilige verontwaardiging om onrecht, er is zoiets als heilig conflict zelfs. Soms moet je, om gewetens wil, het conflict aangaan - hoe pijnlijk dat ook is. Het conflict niet aangaan betekent: onrecht laten voortbestaan, zonder jouw protest ertegen. Dus duurt het voort.

Wij moeten maar eens wat minder lief en aardig worden - en wel echt protesteren, nu de nood aan de mens is. Wel, succes daarmee...!

Impressie van de Algemene Vergadering

Door Stefanie Koker; jullie gast uit België/ Luxemburg

Wat een eer om deel-gever te zijn aan jullie residentiele vergadering dit jaar! 'Ubuntu', verbondenheid vanuit een diep besef van kwetsbaarheid, daar kwam alles naar terug: de basisgroepen, stille bijeenkomsten, vergaderingen en vaak ook de persoonlijke gesprekken. Ik kan er steeds versteld van staan hoe één weekend weg-van-al-het-andere zoveel verdieping kan geven. Hoe je mensen waar je op vrijdagochtend het bestaan nog niet van kende, op zondagmiddag ontmoert bedankt om wat je met elkaar hebt durven delen. Verbondenheid vanuit de kwetsbaarheid. Ook activisme beroert en vertrekt uit een besef van kwetsbaarheid. Het is soms moeilijk om de wonden aan onze aarde onder ogen te zien en toch niet weg te kijken. Daar is moed voor nodig en altijd ook verbondenheid: met het wonder van de schepping zelf, met onszelf, met medestanders. Ik wens ons toe dat de gedeelde, opgebouwde kennis [Waren we hier al eens? En hoe deden we dat dan?] wat rust en aarding brengt, zonder de vele nieuwe wegen in de weg te staan. Ook dat blijkt 'Ubuntu'. Tot slot, het was een cadeau om ook bij de meer kwetsbare onderwerpen aanwezig te mogen zijn. Niet omdat antwoorden van elders moeten komen, maar omdat elke zakenvergadering uiteindelijk ook Meeting for Worship is, en omdat het een groot voorrecht is om (een beetje) mee te mogen zorgen voor dat waar je om geeft.

Warme groeten, Stefanie

Een fijn gemeenschapsgevoel om na zoveel tijd weer bijeen te zijn.

Waar ik aan denk

Gedicht van Mariek Lucas Rijneveld, gelezen bij de Hap-Stil-Snap in Zwolle op
10 mei 2023

Het is niet moeilijk om stil te zijn,
toch wist ik al vroeg: rouw past nooit
in twee minuten. Het is eerder de
opwarmingstijd van een magnetrongerecht,
een eenpersoons-stamppot die een beetje
naar plastic en een beetje naar verdriet smaakt.
Ik weet heel goed dat in die geluidloosheid nooit
leder mens herdacht, elk bombardement,
of alle schrik zit van wie-mij-ontdekt, het lek
en de hongervraag. Ook vermoed ik dat
hoop te groot is, want ik hoop wat af.
Soms wordt ik zelfs een duif, zo eentje die
harmonie brengt. Anderen zeggen dat ik
het niet kan begrijpen, dat je om echt stil
te kunnen zijn de oorlog meegemaakt
moet hebben. Dus ik houd mijn mond
en probeer aan vrede te denken
Vrede past precies in twee minuten.

Voor jezelf en de wereld zorgen

Quakers en Ik 11 mei

Tekst ingebracht door Laurens Thiessen, verslag door Marlies Tjallingii
‘Goed voor jezelf zorgen en goed zorgen voor levende wezens en het milieu is de beste manier om God lief te hebben. Deze liefde is mogelijk wanneer je begrijpt dat jij niet losstaat van andere wezens of het milieu. Dit kan niet louter een intellectueel begrip zijn. Het moet worden ervaren, een begrip dat wordt verworven door diepe aanraking en door diep inzicht, in een dagelijks leven van gebed, contemplatie en meditatie.’
– Thich Nhat Hanh, Living Buddha., Living Christ, (New York: 1995), p. 112.

‘In het Boeddhisme is het belangrijkste voorschrift om bewust te leven, om te weten wat er gaande is. Om te weten wat er gaande is, niet alleen hier, maar ook daar. Als je bijvoorbeeld een stuk brood eet, kun je ervoor kiezen om je ervan bewust te zijn dat onze boeren bij het verbouwen van het graan iets te veel chemische gifstoffen gebruiken. Door het brood te eten, zijn we op een bepaalde manier medeverantwoordelijk voor de vernietiging van onze ecologie. ...Als we ons bewust zijn van onze levensstijl, van onze manier van consumeren, van hoe we naar dingen kijken, realiseren we hoe we vrede kunnen sluiten in het moment dat we leven, in het huidige moment. ...Als we heel bewust zijn, kunnen we iets doen om de gang van zaken te veranderen.’
– Thich Nhat Hanh, Being Peace (Berkeley: 1987), p. 65-66.

Voor een Quaker is religie geen externe activiteit die betrekking heeft op een afzonderlijk ‘heilig’ deel van het zelf. Het is een openheid naar de wereld in het hier en nu, met het hele zelf. Als dit meer moet zijn dan een vroom cliché, moet het rekening houden met de gehele mensheid: onze houding ten opzichte van andere mensen in onze meest intieme, maar ook onze sociale en politieke relaties. Het moet ook rekening houden met ons leven in de wereld om ons heen, de manier waarop we leven, de manier waarop we omgaan met dieren en het milieu. Kortom, om het in traditionele taal uit te drukken: er is geen deel van onszelf en van onze relaties waarin God niet aanwezig is.’
– Quaker Faith and Practice, 20.20 (Harvey Gillman, 1988).

Donderdag 11 mei komen we online bij elkaar als Quakers en ik. Een tekst die Laurens Thiessen van Esch ons opstuurde is ons uitgangspunt. (zie elders in deze Vriendenkring)

Hij heeft deze tekst ook gebruikt in zijn lokale Vriendengroep. Daarover zegt hij: het gaat niet over dat we allemaal geloven op dezelfde manier, maar over hoe onze relatie is tot elkaar. In dit artikel weer een aantal losstaande bijdragen die opkomen bij de 9 Vrienden die mee doen. Weer met enorme dankbaarheid dat we zo met elkaar kunnen delen. We delen uitspraken van anderen en vooral ook onze eigen gedachten die boven komen.

Albert Schweitzer zei: Ik ben leven, dat leven wil te midden van leven dat leven wil.

De zin uit de tekst over als we voedsel eten dat bespoten is met gif, dan werk ik mee aan de vernietiging van onze ecologie, roept veel reacties op. Alsof we beschuldigd worden. We kunnen ons ervan bewustzijn dat we goede keuzes maken, zonder ons schuldig te voelen. Onszelf met mededogen bekijken en ook anderen, dat heb ik geleerd van de Boeddhistische Zen-leraar Ton Lathouwer.

We hebben allemaal deel aan één bewustzijn. In mijn eigen deel van het bewustzijn wil ik leeg en schoon zijn. Ik hoop dat dit invloed heeft op het grotere geheel. We zijn medeverantwoordelijk: ik ben een radertje in het geheel. Ik ben niet verantwoordelijk voor de hele wereld, dat gaat mijn pet te boven. Ik zie mezelf als een deel van moeder natuur, een met alles en iedereen. Ik probeer te groeien in dit bewustzijn. Door mijn keuzes, ook in mijn beperkingen. Ik zie liefde in de ander en ervaar waardering voor de ander. Daarbij wil ik oordelen vermijden.

Ik kies voor een heel klein zonnestraaltje, de zon is zonder voorwaarden voor iedereen, ook voor mij.

In 2016 was er een actie in Canada bij Standing Rock, tegen de aanleg van een pijplijn. Er waren duizenden mensen die in actie kwamen en demonstreerden, net nadat Trudeau gekozen was. Dit gaf mij heilige hoop. Dit was kort voordat onze zoon geboren werd. Het was een moeilijke beslissing om een kind op de wereld te zetten. Vanuit verschillende achtergronden krijg ik aansporing tot actie, wat mogelijkheid geeft tot verandering.

Dit gaat allemaal verder dan mijn intellectueel bewustzijn, als ik dat echt wil ervaren, dan beland ik in mijn bed. Er gaat zoveel verkeerd. Maar er zijn wel degelijk mensen die dingen doen ten goede, ook ik kan iets doen en dan word het nog wel eens wat.

Het gaat erom om je handelen in overeenstemming te brengen met je bewustzijn, met je idealen en je waarden. Ik hoef me niet schuldig te voelen. De achtergrond van Thich Nhat Hanh is mededogen en medeverantwoorde-

lijkheid. Er zijn nuances, niemand is goed of slecht. Het is niet absoluut. Dat we deel hebben aan de wereld is niet hetzelfde als individuele zonde.

Hoe ervaren we God? God is in alles en iedereen zichtbaar. God kijkt door me heen en ziet veel schoonheid en liefde. God helpt mij om in vrede te blijven, met mezelf. Daardoor schiet ik niet in zelfmedelijden, als ik zie hoe de wereld ervoor staat.

Vanmorgen zag ik het wonder van regendruppels op een grasspriet. Ik vroeg met af: wat kan een grasspriet wat jij of ik niet kunnen? Zoveel afzonderlijke druppels dragen. Dat lijken parels in de zon. Schitterend. Ik voel hierin de taal van de aarde, die voor mij verbonden is met de taal van de geest. Als deze niet verbonden zijn dan is er tekort en onvrede. Als ze wel verbonden zijn is er schoonheid en liefde.

Hoe werkt God in het leven van mensen? Een van ons deelt het verhaal van een vrouw die bij haar een sessie deed: zij had een zware depressie, daarmee zat ze in een kapel met haar hoofd gebogen. Was er een hulpbron die je geholpen heeft? Het was alsof er een onzichtbare hand was die mijn hoofd heeft opgetild. Ik ging naar huis en mijn depressie was weg.

God is bedoeld om ons aan de liefde te herinneren, dat vergeten we soms. We sluiten af met een diep gevoel van verbondenheid met elkaar en met de wijsheid die we meenemen van deze uitwisseling.

regendruppels op een grasspriet, parels in de zon

Communicatie-Workshops in Bethlehem en Ramallah.

Door Sytse en Marlies Tjallingii

Als we 20 april op het vliegtuig stappen hebben we nog geen idee wat er voor ons te doen is in Ramallah. We gaan eerst naar Bethlehem, waar we 's avonds om een uur of negen aankomen. We logeren bij Clair Anastas, in haar 'Anastas Walled-in' B&B. Haar huis is omringd door de muur die aan drie kanten om het huis heen staat 12 meter hoog. De grote weg naar Hebron is in de lengte door midden gedeeld door de muur. Het graf van Rachel ligt aan de Israëlische kant.

Links het 'Anastas Walled-In B&B, rechts de muur op 5 meter afstand 12 meter hoog. Echt een 'doodlopend straatje'.

Onze kamer heeft een balkon en de muur staat ongeveer 5 meter vanaf dat balkon. Ik zie een hagedis lopen op de muur, ook vliegt er een vlinder over.

Er staat een boom voor. Waar let ik op?

Dat is een van de drie levensvragen die in onze cursussen aan bod komen. In Bethlehem geven we twee keer een workshop aan het Arab Educational Institute, ook wel het Sumud house genoemd. We doen twee keer ongeveer hetzelfde programma, omdat we denken dat het verschillende groepen zijn.

Dat klopt ook wel. We doen de tweede keer het doodlopende straatje.

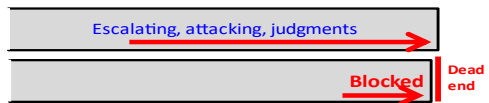
Dit is een metafoor voor een hoog oplopende ruzie, waarbij de ruziënde

partijen niet naar elkaar luisteren. Step 1 en 2. Het is alsof ze tegen de muur oplopen. Dan moeten ze wel omkeren en zich afvragen wat er belangrijk is voor ieder. Als we dit voordoen, met veel geschreeuw is er veel herkenning.

Dat doen wij ook wel als we boos zijn. Dan zitten we helemaal in de box. Als de emoties zakken komen we er weer uit. Step 3 en 4.

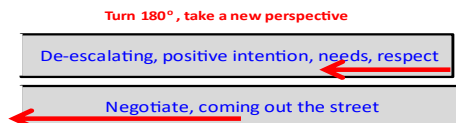
Steps of the dead end street

Step
1
Step
2

-

Step
3
Step
4

Helaas lukt het niet om de oefening in tweetallen ook te laten doen. Daarvoor is de tijd te kort. Sylvana heeft twee keer meegedaan en zegt achteraf: Nu begrijp ik het nog beter.

Workshop in het Sumudhouse met christelijke en moslim vrouwen.

Op de zondag, als we geen workshop hebben, gaan we naar het Palestijns museum voor natuurlijke historie. Het is dicht, maar een vrijwilliger laat ons de tuin zien, met veel bloemen. Als we weer verder gaan krijgen we een lift aangeboden naar het centrum van de stad. We zien veel toeristen die de heilige plaatsen bezoeken. Op de terugweg naar Clair stopt er een auto naast ons, een vrouw stapt uit. Ze roept onze namen en zegt: “Jullie hebben mijn leven veranderd! Ik deed workshops met jullie en daarna ben ik gaan doen wat ik echt wilde doen, namelijk theologie studeren.” Wat een verrassing en wat een dankbaarheid. We doen ons werk en daarna gaan we weer. Wat voor effect heeft het? Dat horen we niet altijd. Maar nu even een terugmelding! Ze brengt ons naar Claire. Dat is weer een lift.

In Bethlehem hebben we contact met Hekmat. Ze heeft twee groepen waar we workshops aan kunnen geven. Op de zaterdag 29 april en dinsdag 2 mei zijn we welkom in het Star Mountain Rehabilitation Centra (SMRC), waar kinderen vanaf een half jaar tot volwassenen van veertig, met verstandelijke handicaps leren wat ze kunnen bijdragen in hun leven. We zullen werken met de begeleiders van de mensen.

Op 30 april en 1 mei zijn we welkom bij de Palestinian Union for People with a Handicap (PUPH). De groep bestaat uit blinde en dove mensen en mensen met een lichamelijke handicap.

Een van de oefeningen die we doen heeft te maken met zintuigelijke scherpzinnigheid. Hoe doen we dat met mensen die doof en blind zijn? Dat is een

nieuwe en mooie uitdaging voor ons! De deelnemers zijn op een andere manier geoefend in het afstemmen op anderen. We besluiten om de tastzin te gebruiken en de mensen uit te nodigen om hun eigen handen te voelen. Ook om hun gezicht zacht aan te raken, alsof ze hun eigen baby zijn.

Een oefening die we aan het begin altijd doen is: Goed en Nieuw. Dit is bedoeld om te leren te focussen op wat wel goed is in een leven waar zo vaak veel mis gaat. We laten dit doen in twee tallen en vragen daarna een voorbeeld te geven. Een van de blinde deelnemers vertelt dat hij in 2014 bij het checkpoint door zijn hoofd is geschoten. Daarna is hij blind geworden. Hij heeft een tijd gehad dat hij heel depressief was. Daar is hij door heen gekomen. Hij heeft een vrouw en een kind. Dat is zijn goed en nieuw.

Een paar jaar geleden deden we deze oefening ook in Bethlehem. Toen zei een van de deelnemers: "Er is niets Goed en Nieuw, mijn broer is vanmorgen van bed gelicht en meegenomen door Israëlische soldaten." Daar zitten we dan als trainers, wat nu? We vragen: "Hoe is het om dit te delen?" "Ja dat doet me goed!" "Zou dit jouw goed en nieuw kunnen zijn?" "Ja". De stemming in de groep wordt wat lichter. We kunnen verder. Later hebben we haar in haar huis in het vluchtelingen kamp opgezocht. Ze liet de deur zien van de kamer van haar broer, die was beschadigd.

3 mei reizen we naar Israël. Daar zijn ook onze dochter, haar man en de kinderen. Zij vieren op 6 mei hun verjaardagen. De hele familie van Yuval is aanwezig. Ook de oudste zoon van de broer van onze schoonzoon. Ik zie dat hij wat vreemd uit zijn ogen kijkt, wat zou er met hem zijn? Ik vraag het aan onze dochter. Hij heeft in het leger nare dingen mee gemaakt en is getraumatiseerd eruit gekomen. Dat is niet erkend en hij heeft nog steeds last van PTSS (Post traumatisch stress syndroom), zonder dat hij daar hulp voor heeft gekregen.

Ons verhaal over in de box zitten en veel last van stress hebben slaat goed aan, bij de medewerkers van het SMRC. Ze hebben veel opties om met deze stress om te gaan. We leggen ook de neurologische niveaus uit bij deze groep. Ik doe de oefening met Heba. We lopen langs de niveaus met een onderwerp van het centrum: het zware tillen van de mensen die zelf niet kunnen lopen. Hoe is het als dit probleem is opgelost? De missie is: in

veiligheid
groeien van de
mensen en ook
rust voor de me-
dewerkers.

Als de demon-
stratie van de oefening klaar is,
is het nog niet
helemaal duidelij-
k . Ik doe de
oefening met

mijn eigen voorbeeld: mijn uitdaging is dat de oefening nog niet duidelijk is. Ik ga naar de kant van de oplossing: iedereen begrijpt wat de bedoeling is. Ik ga door de niveaus heen en kom bij mijn missie: “ Een beetje vrede in de wereld brengen”. Ik raak geëmotioneerd. In deze politieke realiteit, voel ik me klein en misschien wel machteloos. Hekmat steunt me in dit proces. Ik voel de aandacht om me heen. Dit is geen doen alsof, maar echt werken, ook als ik zelf iets uit werk. Daarna gaan de deelnemers in kristallen aan de gang met de stappen over hun eigen situaties als team. Er wordt intensief samengewerkt. Voor mij was dit een belangrijk moment in de workshop.

We begonnen deze dag eerder omdat er gestaakt werd. De scholen en de winkels waren dicht. ‘s Morgens kwam het bericht dat Khader Adnan gestorven is na 86 dagen hongerstaking in een Israëliëse gevangenis.

We hebben voor alle workshops meer oefeningen dan we kunnen doen. Tja en hoe verder? We hopen dat Hekmat nog een paar workshops kan verzorgen voor het SMRC. En dat we daar fondsen voor hebben. Ze heeft op dit moment geen job en geen inkomen. Dus we betalen haar voor haar inspanningen met hulp van de Quakers en ook van deelnemers aan workshops die we in Nederland geven. Verder is ze bereid om als vrijwilliger iets te betekenen voor de PUPH.

We doen bij deze een beroep op jou als lezer van dit verslag om aan dit project bij te dragen.

Stort je gift op Bankrek: NL94
TRIO 0338 4113 64. t.n.v.

Quaker Hulpfonds, Quakers. Met vermelding project Communicatieworkshops Palestina.

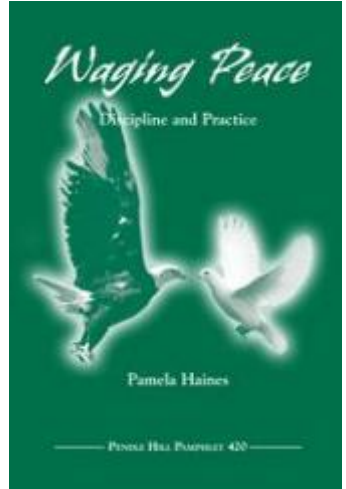
Vredes-trainingen opzetten

Pendle Hill Pamphlet 420 “Werken aan Vrede” -
Pamela Haines

vertaling Frieda Oudakker

De laatste Vredesspier No. 11.

Iedereen kan haar of zijn eigen training ontwerpen. Kijkend naar mijn eigen situatie weet ik dat ik tamelijk goed ben in werken aan hoop, rouwen, luisteren en repareren. Verbinden en ruimte nemen voor mijn eigen deskundigheid is moeilijker. Maar mijn echte training moet zich richten op interne ontwapening, luisteren naar de signalen in mij of iets klópt, een conflict aangaan en moed ontwikkelen. Die vragen de meest aandacht. Ik bied dit bemoedigende proces aan ons allen aan, onafhankelijk van onze bekwaamheden., of onze huidige situatie. Ik ben intens benieuwd naar hoe het trainingsschema er voor anderen uit zal zien, of de vormen die we in gezamenlijke trainingen kiezen.

We willen beginnen aan het grote avontuur van het bouwen aan de geweldloze vaardigheden die we nodig hebben in onze nieuwe wereld. Daar zijn verschillende activiteiten noodzakelijk.

We moeten bij onszelf beginnen, maar dat is niet het einde. Het ultieme bouwen aan vaardigheden in geweldloosheid omvat de uitdaging van ontmoetingen met enorme krachten en machtsblokken.

Hoe doen we dat op een geweldloze manier?

Een aantal beelden heeft mij geholpen. De eerste is van Walter Wink, een grote 20^e-eeuwse theoloog van de geweldloosheid. Wink suggereert dat iedere menselijke institutie is begonnen met een goddelijke roeping. Bijvoorbeeld: de roeping voor de vorming van een regering is om mensen bij elkaar te brengen om het mogelijk te maken dat mensen in grote groepen samen werken aan gemeenschappelijke zaken; de oproep tot een economisch systeem is gericht op het welbevinden van alle leden van dat systeem, de oproep tot een justitieel apparaat is bedoeld om een beschadigde gemeenschap te helen. (Wink, Walter, *de Krachten Ontmaskeren; De onzichtbare krachten die het menselijk bestaan bepalen. Fortress Pers, 1986*)

Eén van onze taken op aarde wordt dan om die instituten terug te brengen naar hun goddelijke herkomst.

Het tweede beeld komt uit mijn ervaring als ouder. Ik heb geleerd om een liefdevolle grens neer te zetten die werkt. Ik zeg tegen mijn kind: “Ik weet dat dat niet goed voor jou is, het komt niet uit je hart. Omdat ik van je houd laat ik je dit niet meer doen. Je kunt je druk maken, je mag boos zijn, dat is goed. Ik weet dat het moeilijk is, maar ik ben er voor je, ik hou je vast, ik herinner mij hoe goed je bent, en ik laat het jou niet meer doen.”

Stel je voor dat je zó vol vertrouwen bent, zó liefdevol en zeker van het neerzetten van de grenzen die de wereld nodig heeft. Dat hebben we in ons, er is veel mogelijk als we samenwerken. Maar eerst moeten we oefenen

Milieukwesties aanpakken als een spirituele gemeenschap

Quaker Speak, Jackie Bonomo

Op de Alg. Vergadering van de Quakers gedeeld door Frieda Oudakker.

Toen ze zestien was, herinnert Jackie Bonomo zich, "Ik werd me bewust dat we verkeerd aan het leven waren op onze planeet; dat onze hele cultuur in de verkeerde richting aan het gaan was voor harmonie met de Aarde," Haar vroege interesse in het behoud van de Aarde bracht haar er toe om te focussen

Jackie Bonomo

op milie-studies en menselijke ecologie op de universiteit. Zij zegt nadenkend, een spiritualiteit die helemaal gegrond is in de natuur.

Jackie hielp bij het oprichten van een Klimaat Rechtvaardigheid Werkgroep van 'State College Friends Meeting'. Geïnspireerd door het 'Earth Quaker Action Team', leerde ze meer over verantwoord investeren in het milieu: "Je weet dat we veel Quaker criteria toepassen op investeringen—geen tabak, geen alcohol en dat soort dingen," legt ze uit. "En ook geen oorlog en geen wapens. Maar om criteria toe te voegen over klimaat verandering is ook waardevol."

Elke hulpbron die we hebben – (ik begin nu te huilen) - en elke steun die we in het leven hebben, komt van de aarde. Ik erger me aan het idee dat we in onze cultuur vasthouden aan het idee dat vooral economie belangrijk is. Het is alleen maar de tweede economie: het geldsysteem.

Het is een hele grote verandering ten opzichte van de verbinding die we vroeger hadden met elkaar en met de aarde. Als we geen onderdak hebben, geen verbinding met andere mensen, geen verbinding met andere wezens, andere soorten planten en dieren op onze planeet en gezondheid in al die systemen, dan hebben we geen functionerende economie. Mensen met geld kunnen dat misschien een tijdje ontkennen, maar niet voor altijd. Het hangt van de balans in de hele natuur af en niet alleen van de mens, maar van de hele samenhang.

Mijn naam is Jackie Bonomo. Ik woon aan de kant van de berg Nittany, drie mijl van het ontmoetingshuis in een stad genaamd Lamont. Ik woon de Quakerbijeenkomsten bij van het State College.

Ik werd al vroeg verliefd op de natuur. Ik denk dat ik 16 was toen ik me er bewust van werd, dat we verkeerd leefden op de planeet. Onze hele cultuur en de harmonie met de aarde ging de verkeerde kant op. Daarom begon ik met een studie duurzaamheid op de middelbare school, en vervolgens ging ik naar de universiteit en deed een paar jaar biologie. Daarna ben ik overgestapt naar een opleiding die milieustudies deed. Dat was mijn focus, met als specialiteit menselijke ecologie.

Ik denk dat mijn spiritualiteit erg gegrond is in de natuur. Mijn eerste twee jaar op de universiteit waren voor mij sterk verontrustend. Mijn oude opvattingen lagen overhoop. Ik ging nadenken, ik moest mijn denken bijstellen. Als ik van streek was, ging ik wandelen. Dat kalmeerde me altijd, buiten te zijn in de natuur. Zowel wandelen langs de rivier als in het bos of over velden. Ik begon met heel snel te lopen en daarna ging ik vertragen en ademende ik gemakkelijker. Tegen de tijd dat ik terugkwam op de campus, voelde ik vrede en ik denk dat dat is waarin mijn spiritualiteit is gegrond. Ik denk dat mijn geloof ligt in een bezielende vitaliteit van natuurlijke systemen en van levende planten en dieren. Ik vind het gemakkelijk om met de Geest om te gaan als vrouw, koesterend en geduldig, maar soms ook boos en krachtig, dus dat is mijn basis.

Onze werkgroep voor klimaatrechtvaardigheid op de Vriendenbijeenkomst van het State College begon met een enquête over vrede en maatschappelijke kwesties en een sessie om te proberen vast te stellen wat het belangrijkste probleem was voor de leden. Waaraan wilden ze dat we werkten wat betreft vrede en sociale vragen. We zijn met vier of vijf wegen voor actie en voorlichting bezig geweest. Dat zijn opvoeding van onszelf, mensen ontmoeten die contact maken met leden van de bredere gemeenschap en met andere geloofsgemeenschappen. Veder werkten we ook aan meer begrip over belangenbehartiging.

Elin Flanagan van het 'aardbevingsactieteam' heeft veel strategische campagnes voor directe actie gedaan om CO₂ reductie van bedrijven en banken te bewerkstelligen. We leerden ook meer over financiën en we probeerden informatie te delen over financiële investeringen en hoe die van invloed zijn op de financiering van fossiele brandstoffen. We leerden een ander filter gebruiken - je weet dat we veel Quaker-filters hebben - die op investeringen kunnen worden gezet. We kenden al: geen tabak, geen alcohol en dat soort dingen en geen oorlog, geen wapens. Het toevoegen van de graadmeter 'klimaatverandering' zou logisch zijn en dat zijn we ook gaan doen.

We hebben nog maar een beperkte tijd om hierop te reageren. Ik voel de hoge urgentie en ben enthousiast over deze toevoeging aan onze getuigenissen.

Stop de Wereld Wapenhandel!

Door Stop de Wapenhandel

Wereldwijd zijn de militaire uitgaven in 2022 gestegen met 3,7% tot meer dan 2.240 miljard dollar (Nederland 12%, de VS 9%, Rusland 31%). Alleen al die stijging is meer dan de klimaatfinanciering die volgens VN-afspraken naar de meest kwetsbare landen moet om hen te beschermen tegen klimaatverandering. Maar terwijl een onvoorstelbaar bedrag wordt uitgegeven aan wapens wordt het streefbedrag voor klimaatfinanciering niet gehaald.* Over wiens veiligheid hebben we het eigenlijk? Over de veiligheid van de rijke landen of over de veiligheid van iedereen? Het zijn vooral de rijke landen die wapens kopen, maken en exporteren. De militaire uitgaven van de Europese Unie zijn opgelopen tot €5,24 miljard (bovenop de nationale uitgaven van lidstaten). Een deel hiervan gaat naar de Europese Vredes Faciliteit waaruit landen een vergoeding krijgen voor het leveren van wapens aan Oekraïne. Sommige lidstaten gebruiken dit geld om van oude wapens af te komen en nieuwe te kopen. Een ander deel van het geld gaat naar onderzoeksubsidie voor militaire bedrijven en naar gezamenlijke militaire projecten. De Nederlandse militaire uitgaven zijn vrijwel zonder discussie met 40% verhoogd, vooral om veel nieuwe zware wapens te kopen. Zoals extra F-35 gevechtsvliegtuigen van de Amerikaanse wapenreus Lockheed Martin en raketsystemen van het Israëlische Elbit.

Onze minister van defensie Ollengren stelde zelfs voor de wapenindustrie rechtstreeks aan de Brusselse vergadertafel uit te nodigen, en roept banken en financiële instellingen op niet langer ethisch te investeren en weer te gaan beleggen in wapenbedrijven.

* zie onder meer het rapport *Climate Collateral; How military spending accelerates climate breakdown* en het artikel *Oekraïne, wapens, militarisme en klimaatcrisis*. Deze publicaties zijn te lezen op www.stopwapenhandel.org

Stop de oorlog: onderhandel

Teken de oproep!

Door Stop Wapenhandel

De vreselijke oorlog in Oekraïne duurt voort. Elke week vallen er honderden, misschien wel duizenden doden. Veel mensen zijn gevlucht en huizen, scholen, ziekenhuizen en fabrieken worden verwoest.

Overal ter wereld merken mensen de gevolgen: tekort aan voedsel, duurdere energie, minder koopkracht. En de zo belangrijke aanpak van het klimaat schuiven de regeringen door naar de toekomst. Het grootste gevaar zijn de kernwapens van Rusland en Amerika. Die zijn zo krachtig, dat ze grote delen van de wereld kunnen vernietigen.

Toch gaat de oorlog door. En onze regeringen in het Westen blijven wapens leveren die steeds zwaarder worden.

Maar het leveren van wapens leidt niet tot vrede. Het lijkt er niet op dat Oekraïne snel gaat winnen. En Rusland is niet van plan zijn agressie te stoppen. Zo kan de oorlog dus nog eindeloos doorgaan. Daarom roepen wij op tot onderhandelen.

Onze regering moet bevorderen dat er onderhandelingen komen tussen alle betrokken partijen: de Oekraïners, de Russen, en de Verenigde Staten als grote wapenleverancier. En misschien ook anderen, zoals de EU, China of India. Onder toezicht van een onafhankelijke partij, bijvoorbeeld de OVSE (Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa). En wellicht met steun van de Verenigde Naties.

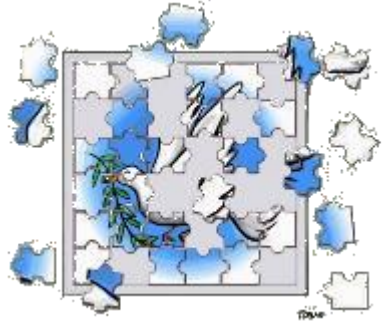
Onderhandelen is moeilijk maar niet onmogelijk. Onderhandelen betekent niet het stoppen van steun aan Oekraïne of het uitleveren van gebied aan de ene of de andere partij. Voor al die problemen zullen de onderhandelaars een oplossing moeten vinden. In elk geval moeten onderhandelingen ook gaan over een andere Europese veiligheidsarchitectuur, om geweld tussen landen in de toekomst te voorkomen.

Wij roepen de Nederlandse regering op om zich in EU-verband in te spannen om de strijdende partijen aan de onderhandelingstafel te brengen.

Solidariteit met Oekraïne en de Oekraïners betekent niet het sturen van steeds zwaardere wapens.

Solidariteit met Oekraïne en de Oekraïners betekent het zoeken naar een uitweg uit het geweld.

Teken de oproep: ga naar www.stopwapenhandel.org/handtekeningen/

Rebelleren voor het leven

Een dominee in actie voor klimaatrechtvaardigheid

Door Rozemarijn van 't Einde

Wat bezielt een dominee zich aan te sluiten bij rebellen en activisten? Rozemarijn van 't Einde neemt je in dit boek mee in de wereld van de klimaatbeweging en de disruptieve acties waaraan ze deelneemt. Maar ook bij een wake dag en nacht bij de formatie van een nieuwe regering. De aarde heeft snoeihard verloren! Wij laten zien dat we het niet loslaten. Je leest ook over haar ervaringen met arrestaties, gesprekken met politici, blokkades, demonstraties en de (sociale media). Ook schrijft ze open hartig over haar eigen zoektocht naar een goede balans tussen haar gezondheid en de urgentie van de klimaatcrisis. Zij beweegt zich voort in een rolstoel. De startblokken bij elk hoofdstuk geven je tips om zelf in actie te komen voor een leefbare wereld en een echte toekomst voor onze kinderen en kleinkinderen.

Een voorbeeld van een startblok: Laat actie voortkomen uit iets wat je diep raakt en ga op zoek naar een geschikte vorm. Het mooiste is als het middel past bij de boodschap; als dat wat je wilt zeggen al direct duidelijk wordt in de vorm van actie. Wees creatief, want opvallende vernieuwende acties trekken eerder de aandacht van de pers.

‘Dit vlot geschreven boek vertelt van kwetsbaarheid en twijfel, van saamhorigheid en toewijding, maar is vooral een verhaal van hoop.’ Zegt Stefan Paas op de achterkant, Hij is Hoogleraar Missiologie en Publieke Theologie.

Waarom doet een mens van vlees en bloed, met angsten en zenuwen, pijn en wanhoop, wat ze doet? Omdat de teloorgang van de planeet nog erger is voor haar.’ Marian Minnesma, Directeur Urgenda.

Stop de crisis in Ter Apel: nieuw opvangcentrum nu!

Brief aan: Staatssecretaris Van der Burg

Campagne aangemaakt door *DeGoedeZaak*

De situatie in Ter Apel is mensonterend, maar niet onverwacht. Ondanks de zalvende woorden van Staatssecretaris Van der Burg van Asiel, die benadrukt dat dit niet is “hoe we in Nederland om willen gaan met mensen die onze bescherming zoeken”, moet een ding duidelijk zijn: we hebben hier te maken met onwil en niet met onmacht van onze regering. Want het zo krap mogelijk plannen van de asielopvang is al jarenlang bewust beleid. En het plaatsen van het enige aanmeldcentrum van Nederland in een uithoek van ons land is dat ook. Daar moet structurele verandering in komen.

We mogen niet accepteren dat vluchtelingen in ons land buiten moeten slapen. De tijd van vrijblijvend zoeken naar tijdelijke oplossingen is voorbij. Daarom eisen wij van deze regering: Realiseer binnen een maand een nieuw aanmeldcentrum, centraal gelegen in het land. Regel structureel voldoende opvangplekken en help gemeentes die dat niet kunnen. Ter Apel, gelegen in een uithoek van Groningen, is momenteel de enige aanmeldlocatie voor mensen op de vlucht. Dat betekent dat iedereen die in Nederland aankomt, daar langs moet. Bovendien is de opvang in Ter Apel veel te groot. Met 2000 opvangplekken is er geen privacy en rust voor nieuwkomers en wordt er een onevenredig groot beroep gedaan op één plek in ons land.

We mogen niet accepteren dat vluchtelingen in ons land buiten moeten slapen. De tijd van vrijblijvend zoeken naar tijdelijke oplossingen is voorbij. Daarom eisen wij van deze regering: Realiseer binnen een maand een nieuw aanmeldcentrum, centraal gelegen in het land. Regel structureel voldoende opvangplekken en help gemeentes die dat niet kunnen. Ter Apel, gelegen in een uithoek van Groningen, is momenteel de enige aanmeldlocatie voor mensen op de vlucht. Dat betekent dat iedereen die in Nederland aankomt, daar langs moet. Bovendien is de opvang in Ter Apel veel te groot. Met 2000 opvangplekken is er geen privacy en rust voor nieuwkomers en wordt er een onevenredig groot beroep gedaan op één plek in ons land.

De ruime beschikbaarheid van opvangplekken voor vluchtelingen uit Oekraïne laat echter zien dat er geen structureel gebrek aan bedden hoeft te zijn. Wanneer de Nederlandse regering een prioriteit maakt van een menselijke, ruimhartige opvang, is de draagkracht niet het probleem.

Uiteindelijk hebben we een volledige herziening nodig van hoe we in Nederland met mensen op de vlucht omgaan. Een nieuw asielbeleid, vraagt om structurele uitbreiding van de opvangcapaciteit, kleinschaligere locaties, snellere procedures en een gezamenlijke aanpak voor de opvang van alle vluchtelingen.

Boekenkast van Jan de Hartog

Door Cathien Steen

Hierbij een foto van de boekenkast die Jan de Hartog schonk aan het Quakercentrum in Amsterdam. Ooit ruimden we daar boeken op en deze kast bleef over. Ik kreeg hem van Tjeerd Dibbits.

Nu ik weer kleiner ga wonen (echt klein deze keer) moet de kast weg. En natuurlijk is deze dan het best af in Quakerkringen. Wie hem wil, mag hem komen halen.

De standers van brons, de planken van eikenhout. Waarschijnlijk van Duits makelij, eind 19de eeuw.

Op bijgaande pagina van het boekje "Herinneringen aan mijn moeder" schrijft hij hoe de kast bij de Quakers terecht kwam.

Nederland vast wel ergens een groep mensen met interesse in mystiek. Misschien die quakers waar ze wel eens een bijeenkomst van bijwoonde; was dat niet een soort mystieke sekte? Ik zocht ze op in het telefoonboek van Amsterdam en vond 'Quaker Centrum'. Er werd opgenomen door een vrouw. Ze zouden iemand sturen om de boeken te komen bekijken.

De volgende dag verscheen er een vrouw van middelbare leeftijd, die zich voorstelde als de beheerster van de bibliotheek. Ze droeg een mantelpak van ruige tweed en degelijke schoenen, wat onmiddellijk de associatie van natuurvoeding opriep. Ze had een boodschappenmand bij zich om de boeken in mee naar huis te nemen. Maar nadat ze de boekenverzameling had bekeken en de boeken had uitgekozen waarvan ze dacht dat haar groep die kon gebruiken, bleek haar mand te klein. Niet alleen had ze hulp nodig bij het verhuizen van de boeken, ze maakte zich ook hardop zorgen over waar ze ze kwijt zou kunnen in hun ontmoetingsruimte. Hierop boden we haar een van de boekenkasten aan. Hierover was ze blij en opgelucht. Ze nodigde me uit om een samenkomst van hen bij te

Gertrude en Aafke: niet toekijken langs de zijlijn

Door INLIA : Internationaal Netwerk van Lokale Initiatieven met Asielzoekers. netwerkgorganisatie van en voor geloofsgemeenschappen die asielzoekers en vluchtelingen in nood helpen

Meer dan 2000 vrijwilligers hebben sinds zich afgelopen september ingezet voor de crisisopvang van asielzoekers in de kerken. Uit allerlei kerkgemeenschappen en verschillende denominaties, door het hele land. Ze kwamen in actie omdat zij hun rug niet wilden toekeren naar mensen in nood. Mensen die anders buiten zouden slapen in Ter Apel. Het leverde hen zelf ook wat op, illustreert het verhaal van twee vrijwilligers in Groningen.

Ze zag het al een paar keer staan in het mededelingenblaadje van haar kerk: vrijwilligers gezocht bij de crisisopvang van asielzoekers. En ze had ook al een paar keer gedacht ‘zou dat wat voor mij zijn?’ In oktober dacht ze ineens ‘ja, ik ga me melden.’ Sindsdien draait Gertrude mee als vrijwilliger bij de crisisopvang in een voormalige sportschool in Groningen. Ze heeft er geen moment spijt van, integendeel. Net als collega-vrijwilliger Aafke. Zo’n twintig mannen verblijven er hier. Uit allerlei verschillende landen, op één slaapzaal. Gertrude en Aafke zijn er voor een praatje, voor vragen over hoe het in Nederland werkt, een gezellig spelletje, een aanspreekpunt. “En dat is echt heel leuk”, zegt Aafke. “Nieuwe mensen ontmoeten is toch altijd leuk? En de mannen zijn zo nieuwsgierig en willen zoveel weten.” Gertrude, van beroep leerkracht, beaamt dat: “Ze zijn heel leergierig.” Ze geeft hier geen les (dat doen andere vrijwilligers). “Maar ik verbeter hen soms wel”, lacht ze, “Dat zit er nu een keer in. En de mannen willen heel graag Nederlands leren.” Aafke is verpleegkundige, maar ook zij is hier niet als ‘zuster’: “Ik ben gewoon vrijwilliger. Gewoon medemens eigenlijk.” Aafke startte vorig najaar bij de crisisopvang in de Immanuelkerk in Groningen. Niet eens haar kerk, maar: “Ik hoorde dat ze bij de Immanuelkerk zeiden: *We gaan niet langer langs de zijlijn toekijken, we gaan wat doen.* Wauw, dacht ik.” Ze meldde zich. De allereerste keer vond ze nog best moeilijk; de mannen luisterden niet goed naar een collega-vrijwilliger, een vrouw.

Aafke snapte dat niet en dacht bij zichzelf: ‘nou zeg, je mag blij zijn dat we je opvangen!’

Ze had het er thuis over, met haar kinderen, en besepte toen dat het om een cultuurverschil ging. In sommige culturen is het lastig als een vrouw vertelt wat wel en niet mag. Weer wat geleerd, dacht Aafke. Ze begrijpt het nu beter.

Ze ervaart het als een voorrecht om met de mensen op te trekken. “Het heeft mijn hart”, zegt Aafke, “Ik voel me echt bevoorrecht dat ik een stukje met ze mee mag lopen.” Gertrude sluit aan: “Je spiegelt elkaar en bent over en weer nieuwsgierig; hoe zit dat bij jullie? Je hebt leuke en mooie gesprekken.

Soms ook over het geloof. Er zijn christenen en moslims en ze zijn allemaal heel open.”

Aafke: “Ik heb ook echt een ander beeld gekregen van de islam. Het is bijvoorbeeld heel mooi om te horen hoe ze de ramadan beleven. En te zien hoe ze bij belangrijke gebeurtenissen samen bidden.” De mannen komen uit Jemen, Somalië, Syrië, Koerdistan, Turkije, Libië. Een bont gezelschap dus. Fricities liggen op de loer, zou je denken. Zeker als je bedenkt dat ze in hun land en tijdens de vlucht veel hebben meegemaakt en nu in onzekerheid verkeren.

Nee, er zijn nauwelijks fricties, vertellen Gertrude en Aafke. Ach, wel eens over de schoonmaak ofzo, of over een fiets sleuteltje dat niet is teruggedigd. Natuurlijk de sleutel van een van de beste fietsen. Maar dat is het dan. INLIA-directeur John van Tilborg zegt dat dit zeker ook te danken is aan hoe de vrijwilligers zich hier tot de mensen verhouden.

Gertrude: “Ik denk dat ze inderdaad voelen dat wij allemaal het beste met hen voor hebben.” Aafke: “Daarom gedijen ze hier ondanks al hun ellende.” Ze draaien soms ook rustig een dienst alleen en voelen zich volkomen veilig. “Absoluut.” En soms breng je als vrijwilliger iemand naar de tandarts of de dokter. “Dat zijn de meest waardevolle momentjes, een op een.”

Er is nu een tekort aan vrijwilligers. Zo jammer, vinden Gertrude en Aafke, mensen weten niet wat ze missen. Niet alleen het contact met de asielzoekers, maar ook dat met collega-vrijwilligers. “Je bent allemaal verschillend, maar iedereen heeft hetzelfde hart voor de mensen. En dat verbindt ons onderling ook weer.” Dus: doe ook mee!

Mensen buiten laten slapen is mensenwaardig - laat dit nooit meer gebeuren. Dit is een oproep die is ondertekend door een groot aantal mensenrechten-, vluchtelingen- en kerkelijke organisaties, de Raad van Kerken in Nederland en politieke partijen. Ook INLIA steunt dit manifest:

Kan een moslim quaker worden!

Door Willem G. Furnée In Vrede en Vriendschap,

Bovenstaande vraag stelde ik aan een computer voorzien van kunstmatige intelligentie programmatuur. Referentie: <https://chat.openai.com>

Hierbij het resultaat:

Ja, het is in theorie mogelijk voor een moslim om zich aan te sluiten bij de Quaker-gemeenschap en een Quaker te worden, zoals het Religieuze Genootschap der Vrienden bekend staat. Quakerisme staat open voor mensen van verschillende religieuze achtergronden en er zijn geen formele beperkingen op basis van religie, ras, geslacht, seksuele oriëntatie of andere factoren om deel te nemen aan de Quaker-gemeenschap.

Quakerisme is bekend om zijn inclusieve en progressieve benadering van spiritualiteit en gemeenschap. Het richt zich op persoonlijke ervaring, innerlijke leiding en individuele gewetensvrijheid, en verwelkomt mensen van verschillende geloofsachtergronden, culturen en overtuigingen.

Als een moslim geïnteresseerd is in het Quaker-geloof, kan hij/zij de lokale Quaker-gemeenschap benaderen, bijeenkomsten bijwonen en zich verdiepen in de Quaker-principes en praktijken.

Het is belangrijk om te onthouden dat Quakerisme een christelijke beweging is, maar het heeft ook een brede diversiteit aan theologische overtuigingen en praktijken binnen de gemeenschap. Individuele Quakers kunnen variëren in hun persoonlijke overtuigingen en praktijken, en er is ruimte voor pluraliteit en open discussie binnen de Quaker-gemeenschap.

Het is altijd aan te raden om direct contact op te nemen met de lokale Quaker-gemeenschap of Quaker-organisaties voor meer specifieke informatie en begeleiding als men geïnteresseerd is om als moslim deel te nemen aan de Quaker-gemeenschap

Samen in
één Quaker-
groep?
(red.)

Vrienden in het hele land

Lokale/regio Quaker bijeenkomsten:

Je bent van harte welkom!

Van leden wordt verwacht dat ze financieel bijdragen aan (zie bankrekeningen hieronder):

1. De landelijke (jaarvergadering) Quakers
2. De lokale/regiogroep (maandvergadering)
3. Abonnement op de Vriendenkring

Iedereen kant ook bijdragen aan het Quakerhulpfonds voor giften voor Quakerprojecten (al of niet vermelden welke)

Quaker Secretariaat: Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers).

(Marlies Tjallingii) e-mail: secretariaat@quakers.nu. Website: quakers.nu

Penningmeester Nederlandse Jaarvergadering: (Frits Nieuwerth van den Akker)

Bankrek. NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers.

Quaker Bibliotheek: Vossiusstraat 20, 1071 AD Amsterdam, open op afspraak 'Bibliothecaris' Marianne Ijspeert, tel. 020-6125703 (06-12730475).

Quaker Literatuur: e-mail: literatuur@Quakers.nu. Bankrek.: NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers, m.v.v. Quaker Literatuur.

Amsterdamse Maandvergadering: Schrijver: Marianne Ijspeert, W. de Zwijgerlaan 21-III, 1056JD Amsterdam tel. 020-6125703, e-mail: mijquak.1@online.nl Bankrek.: NL81 INGB 0004 9200 51 t.n.v. A'damse MV Quakers.

Driebergen groep: Quakers t.a.v. W. Douma, Villa Xaverius, Rijsenburgselaan 11, 3972 EG Driebergen- Rijsenburg, contact: Quakers@marieke.nl.

Haagse Maandvergadering: Schrijver: Eoin Dubsy, e-mail: haagsevrienden@Quakers.nu, Haagse Maandvergadering, Stadhouderslaan 8, 2517 HW 's-Gravenhage. tel. 070- 3600621, Bankrek.: NL54 TRIO 0320 1956 78. t.n.v. Haagse Vrienden, Quakers.

Midden- en Zuid-Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Els Ramaker, Prinses Marijkelaan 31, 4002AT Tiel, tel. 0344 606818/0636361350, e-mail: els@ramaker.me, Bankrek.: NL67 TRIO 0197 6518 52 t.n.v. MZNMV Quakers.

Deventergroep: Inlichtingen: Frieda Oudakker 0644794366, email: friedaoudakker@gmail.com.

Noord Oost Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Kees Nieuwerth; Hoofdstraat 26; 9514 BE Gasselternijveen; k.nieuwerth@wxs.nl. Bankrek.: NL07 TRIO 0320 1956 51 t.n.v. Quakers NON MV.

Quaker Hulpfonds: Schrijver: Corien van Dorp. Bankrek: NL94 TRIO 0338 4113 64. t.n.v. Quaker Hulpfonds, Quakers. Email: hulpfonds@quakers.nu.

Vrienden voor Brussel (VVQREA): Schrijver: Corien van Dorp, tel: 070-3867309. E-mail: vvqrea@gmail.com. Bankrek. NL93 TRIO 0391 2219 65 - t.n.v.: Vrienden van de Quakerraad.

Vriendenkring: Per 1 jan. 2019 de abonnementsprijs van de Vriendenkring: €30,- voor Nederland en €75,- voor Buitenland (ook Europa). NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers met vermelding van 'Abonnement Vriendenkring'. E-mail: vriendenkringredactie@gmail.com

Waar zijn Quakerbijeenkomsten?

Algemene vergadering in Bennekom '12 – 14 mei Wijdingssamenkomsten in Nederland en België

'Quakers en ik' do 15 juni. online 20.00-21.15
(volgende: do 13 juli) Opgeven bij marliestjallingii@home.nl

Amsterdam	Iedere zondag 10.30	Vossiusstraat 20, Amsterdam, info: 020-6125703 email: mijquak.1@online.nl
Antwerpen	Geen vaste tijdstippen	Info: Jan Peeters, tel.: 0032.15.24 75 10 email: boekrijk@hotmail.com
Bennekom	MiZuNe 2e en 4e zondag vd maand, 10.30 neem contact op met Els Ramaker	Commandeursweg 44, 6721 ZM Bennekom, email: els@ramaker.me . De 2e zondag: een gesprek vanuit de stilte en daarna wijdingssamenkomst tot 11.30.
Brussel	Iedere zondag 11.00 https://quakers-belux.org	Quaker House, Square Ambiorix 50, 1000 Brussel, tel.: 00.32.2.230 49 35
Den Haag	Iedere zondag 10.30 HapStilSnap: 1x per mnd. 18:15 Graag vooraf aanmelden	Stadhouderslaan 8, Den Haag. Kinderen zijn altijd welkom. Email: haagsevrinden@quakers.nu . Info: tel. 070-3600621 online zie de link op de website quakers.nu
Driebergen	Iedere 1 ^e zondag v.d. maand 10.30.	Onze kinderen verheugen zich op gezelschap! Voor informatie: 0648255846 of per mail: Quakers@marielke.nl
Deventer	10.30 Iedere 3 ^e zondag vd mnd. Gespreksavond: info bij Frieda.	Meester Geertshuis, Assenstraat 20, Meld je aan email: friedaoudakker@gmail.com of tel. 0644794366,
Gent	2 ^e woensdag 20.00-en 4e zondag 11.00. zie www.facebook.com/QuakersGent	In Buurthuis Het Hoeveke Patijntjestr 62. Gent. info: Quakercircels@gmail.com .
Groningen	2 ^e en 4 ^e zondag 10.30 in De Poort, Moesstraat 20, 9717JW Groningen,	Kinderen zijn welkom! Graag tevoren doorgeven aan: Kees Nieuwerth e-mail: k.nieuwerth@wxs.nl ; tel. 050-5712624
Zwolle	14 juni (in principe 2 ^e wo van de maand) 17.30-19.00. (volgende: 12 juli)	Hap-Stil-Snap 06-23869715, aanmelden bij marliestjallingii@home.nl . huiskamerbijeenkomst

Iedere Zondag Online Wijdingssamenkomsten 10.30 iedereen (in de hele wereld) welkom, gesproken taal vooral Nederlands Gastheer: Charles Tauber. Meeting ID: <https://us02web.zoom.us/j/82825378000?pwd=eElkO3pue-TAxNOYObUIEWIVqUFZEUT09>

Foto's Algemene Vergadering

